

Голові разової
спеціалізованої вченої ради
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Ігорю ДУНАЄВУ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Рецензія

офіційного рецензента, доцента кафедри публічного управління та державної служби ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, кандидата наук з державного управління, доцента Боковикової Юлії Володимирівни на дисертаційну роботу Біловіцької Юлії Андріївни «Реалізація державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

1. Обґрунтування вибору теми дослідження. Концепції економічного розвитку початку III тисячоліття більшою мірою себе вичерпали та вимагають невідкладної ревізії та оновлення. Сучасний економічний розвиток нашої цивілізації має негативні «побічні наслідки», які є певного роду ціною зростання добробуту людей. З поміж них варто виділити два головні вектори: по-перше, це не раціональне використання обмежених планетарних ресурсів, по-друге – збільшення кількості відходів. У роботі визначено що ці два вектори є характерними і для розвитку України, тому впровадження державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки також надасть змогу забезпечити досягнення цілей сталого розвитку на XXI ст. Реалізація відповідної державної політики сталого розвитку на основі «зеленої» економіки, де враховувалися б інтереси

суспільства, держави та приватних партнерів є на сьогодні актуальною темою.

2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому і оформлення.

Дисертація складається з анотацій, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та чотирьох додатків. Загальний обсяг роботи складає 269 сторінок друкованого тексту, 41 рисунок, 6 таблиць, списку використаних джерел із 251 найменуванням.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено стан її наукової розробки, розкрито зв'язок з науково-дослідними роботами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено відомості про їх апробацію.

У першому розділі визначено сутність реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки, визначено п'ять основних механізмів та їх інструменти, розглянуто зарубіжний досвід формування та реалізації державної політики сталого розвитку на основі «зеленої» економіки.

У другому розділі проведено аналіз сучасного стану реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні, визначено, що рівень бюджетного фінансування природоохоронних заходів у 2020 р. в Україні був нижчим від запланованого, тобто це означає, що через недофінансування у сферу охорони навколишнього природного середовища не були реалізовані важливі заходи стосовно упередження екологічних загроз чи подолання наявних проблем природокористування, причому за наявності відповідних коштів. Отже, очевидною є гострота проблеми фінансування природоохоронних заходів у повному обсязі для поліпшення стану довкілля. Низький рівень інвестиційного забезпечення природоохоронної діяльності в Україні є наслідком визначених у дисертаційному дослідженні проблем. Визначено, що потрібно акумулювати інвестиції у сферу охорони навколишнього середовища з усіх можливих

джерел, а саме: збільшити державні, альтернативні, іноземні інвестиції у природоохоронну сферу, а також доцільно переглянути структуру видатків.

У третьому розділі визначено що комплексність проблеми реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки повинно вирішуватись завдяки використанню стратегічного підходу, що в подальшому злагоджено вбудує цю політику в систему державного управління, яка потребує змін відповідно до європейського законодавства та підкріплюється низкою міжнародних зобов'язань. Метою державної політики є поліпшення та розвиток стабільного стану довкілля України для формування більш екологічного та безпечного для життя й здоров'я населення навколишнього природного середовища, дотримуватися балансу в екологічній системі використання та збереження природних ресурсів, що має особливе значення для всього живого на Землі. Доведено, що Україні потрібно приєднатися до зелених ініціатив ЄС та реалізовувати їх, внаслідок запровадження принципів сталого розвитку, підвищення рівня використання ВДЕ, зменшення викидів CO² в атмосферу, збереження екосистеми, захисту здоров'я та підвищення рівня добробуту населення від наслідків зміни клімату, зменшення виробництва та використання енергоємних товарів та послуг, забезпечення конкурентоспроможності українських продуктів та підприємств, що їх виробляють тощо, у межах ініціатив Європейської Комісії «Європейська зелена угода», Стратегії ЄС з інтеграції енергетичної системи й Водневої стратегія ЄС. На даному етапі, у першу чергу, перед державними органами України, повинні стояти питання з формування та реалізації енергетичних та кліматичних стратегічних документів які гармонійно поєднуються з «Європейською Зеленою Угодою» у післявоєнний період.

Висновки за результатами виконання дисертаційної роботи підкреслюють наукову новизну та практичну цінність проведених досліджень.

Список використаних джерел свідчить про те, що під час роботи було проаналізовано сучасні результати наукових досліджень.

Дисертація є завершеною науковою працею, а її оформлення відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій».

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження є складовою частиною теми науково-дослідних робіт, що виконувалися в Харківському національному університеті ім. В. М. Каразіна Навчально-Наукового інституту «Інститут державного управління»: «Механізми взаємодії держави та бізнесу в умовах глобального інноваційного розвитку» (державний реєстраційний номер – 0116U007247) де внесок автора полягає в розробленні й обґрунтуванні рекомендацій щодо вдосконалення механізмів реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні, а також «Розвиток сільських територій в Україні в умовах децентралізації: виклики та можливості» (державний реєстраційний номер – 0119U001388) за якою внесок дисертанта полягає в розробленні пропозицій щодо вдосконалення економічного механізму державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки як на державному так і на місцевому рівні.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечено коректним використанням загально-наукових підходів, логічних методів пізнання й емпіричних методів дослідження. Достовірність і обґрунтованість отриманих результатів забезпечується апробацією отриманих наукових результатів на 20 наукових конференціях та використанням результатів дисертації державними органами влади.

5. Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна.

Основні наукові результати та висновки дисертації пройшли апробацію під час наукових конференцій та знайшли відображення в публікаціях у фахових та міжнародних наукових виданнях.

За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 27 наукових праць, зокрема 6 статей у фахових виданнях України, 1 – стаття у міжнародному періодичному науковому виданні, 20 тез доповідей.

Дисертантка отримала наступні наукові результати:
у перше:

– розроблено концептуальні положення Стратегії реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки в Україні, ключові основи з яких є: вихідним компонентом цієї Стратегії є поступовий перехід від традиційної економіки (з її сферами діяльності, що не є енерго- й ресурсоефективними та забруднюють довкілля) до «зеленої» економіки (що має за основу якісні структурні зрушення, інноваційні види діяльності й галузі, що не шкодять навколишньому природному середовищу, ефективно використання природних ресурсів та ін.), стратегічною метою визначено досягнення сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки, що сприяє розв'язанню економічних, екологічних та соціальних проблем, шляхом використання комплексного механізму, що в подальшому буде задовольняти потреби нинішніх поколінь, не ставлячи під загрозу задоволення потреб майбутніх поколінь, для досягнення стратегічної мети має бути дотримано принципів: наукової обґрунтованості та комплексності, законності та системності, альтернативності та узгодженості, прозорості та прогнозованості, ефективності та результативності, соціальної відповідальності, безпечності та екологічної спрямованості, та визначено напрямки що забезпечуватимуть дотримання стратегічного підходу: напрям енергоефективності, напрям ефективного використання ресурсів, напрям використання енергозберігаючих та енергоефективних технологій та напрям поширення ідеології «зеленої» економіки.

удосконалено:

– обґрунтування комплексного механізму реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки, який включає: по-перше, обов'язкові елементи механізму державної політики: це суб'єкти – інституції, які здійснюють державне регулювання та уповноважені державою (загального державного управління, органи відомчого управління та контролю, органи спеціалізованого управління з використанням окремих видів ресурсів та органи громадського управління, а також визначено їх функції) та об'єкти державної політики (сфери, галузі, регіони, ситуації тощо); по-друге, визначено цілі механізму реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки; по-третє, механізми (правовий, економічний, адміністративний та екологічний), по-четверте, самі інструменти, що доступні органам державної влади для створення умов переходу та його пришвидшення до «зеленої» економіки;

– періодизацію державної політики сталого розвитку в Україні, зокрема визначено що формування та реалізацію було розпочато ще 1997 р. та відбувається приблизно двадцять п'ять років. Перший період – формування державної політики сталого розвитку (1997-2003), другий період – становлення державної політики сталого розвитку (2003-2015), третій період – розвиток державної політики сталого розвитку (2015-2020), четвертий період – розбудова державної політики сталого розвитку (2020-до тепер), що дало змогу розробити науково обґрунтовані практичні рекомендації щодо вдосконалення механізмів реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки в Україні.

дістали подальшого розвитку:

– узагальнення закордонного досвіду реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки, що дозволило виокремити три основні підходи щодо реалізації концепції сталого розвитку на основі «зеленої» економіки. Північно-американський підхід головна мета незалежність

енергетичної системи, Тихоокеанський підхід направлений на розвиток інновацій, наукові розробки тощо та Європейський підхід який на зараз перебуває у перехідному періоді, та направлений на розвиток інноваційних технологій, а також на незалежність енергетичної системи. Усі країни світу як один із пріоритетів розвитку виділяють сектор енергетики, з використанням ВДЕ та підвищення рівня енергоефективності. Більше того, політика країн спрямована на розбудову моделі так званої «зеленої», або «низько вуглецевої» економіки шляхом зменшення викидів парникових газів та зведення до мінімуму негативного впливу на довкілля. Це реалізується за допомогою як прямих, так і непрямих методів державного регулювання. Зокрема поширеним є використання фіскальних стимулів: встановлення пільгового оподаткування або введення «зелених» податків на види діяльності, які не завдають шкоди довкіллю.

– уточнення змісту поняття: *механізм реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки* – це система взаємопов'язаних механізмів та інструментів, за допомогою яких виникають суб'єктно – об'єктні відносини державної політики, забезпечують перехід на засади «зеленої» економіки та використання нових технологій виробництва і споживання товарів та послуг, які не шкодять навколишньому природному середовищу та не ставлять під загрозу можливість задовольняти потреби майбутніх поколінь.

6. Практичне значення одержаних результатів. Цінність наукових результатів роботи полягає у тому, що розроблені дисертанткою теоретичні положення разом становлять методичну основу конкретних пропозицій для впровадження у публічно-управлінську практику. Окремі висновки та узагальнення можуть бути використані органами державної влади для визначення перспектив розвитку «зеленої» економіки в Україні, реалізація механізмів та інструментів при розробці нової концепції «зеленої економіки», як на державному, так і на регіональному рівнях.

Теоретичні положення та практичні рекомендації дисертаційного дослідження використано:

– Департаментом житлово – комунального господарства та паливно – енергетичного комплексу Харківської обласної державної адміністрації зокрема, пропозиції щодо формування комплексного механізму реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки через удосконалення всіх його складових (правового, економічного, адміністративного, інформаційного механізмів), які зводяться, до активнішої співпраці органів державної влади, підприємств, громадських організацій тощо та спрямовані на зменшення забруднення довкілля та використання відновлюваних джерел енергії (довідка від 06.02.2023).

– Департаментом економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації, зокрема, запропоновані та обґрунтовані автором концептуальні положення стратегії реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки, які включають в себе бачення майбутнього, стратегічну мету, стратегічні напрями, принципи та операційні цілі щодо їх досягнення та являють собою запоруку міцності управлінського аспекту даного процесу завдяки використанню переваг стратегування задля переходу від наздоганяючого темпу розвитку національної економічної системи до випереджаючого на засадах концепції сталого розвитку «зеленої» економіки (довідка від 13.03.2023).

– Харківським національним університетом імені В.Н. Каразіна ННІ «Інститут державного управління» були використані окремі результати дисертаційного дослідження а саме: підходи до удосконалення механізмів реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні; концептуальні положення стратегії реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні; практичні рекомендації щодо реалізації «зеленої» економіки в Україні в контексті приєднання до «Європейської зеленої Угоди» які склали основу нової дисципліни «Інформаційні платформи для суспільного управління»,

яка включена до нової магістерської освітньо-професійної програми «Публічне управління економічною та цифровою модернізацією суспільства» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (акт від 11.04.2023).

7. Дотримання академічної доброчесності. За результатами аналізу дисертаційної роботи та публікацій авторки порушення академічної доброчесності не виявлено. Елементи фальсифікації чи фабрикації тексту в роботі відсутні.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. У другому розділі, на нашу думку варто було б проаналізувати інституційну й нормативно-правову платформу і параметри їх результативності та визначити основні недоліки чинної нормативно-правової бази управління, що надало б додаткової аргументованості пропозиціям дисертантки щодо запропонованих заходів.

2. Авторкою при формулюванні підходів до вдосконалення системи державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки в Україні, більше уваги слід було б приділити напрямам удосконалення структури та повноважень існуючих органів державної влади, які здійснюють регулювання сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні.

Загалом дисертаційне дослідження здійснено на високому науково-теоретичному рівні, висловлені зауваження здебільшого стосуються складності та багатогранності досліджуваної проблеми, жодним чином не применшують наукової та практичної цінності, дисертаційної роботи. Тому їх слід розглядати як пропозиції подальших наукових досліджень дисертантки.

9. Загальні висновки щодо дисертаційної роботи. Дисертаційна робота Біловіцької Юлії Андріївни «Реалізація державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні», представлена на здобуття науково ступеня доктора філософії з галузі знань 28 - «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління

та адміністрування» є актуальною, завершеною науковою працею, що виконана на належному науково-теоретичному рівні з логічно- та доступно викладеним матеріалом. У роботі вирішено важливе наукове завдання, яке полягає в обґрунтуванні теоретичних положень та розробленні практичних рекомендацій щодо реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні. Здобувачка Біловіцька Юлія Андріївна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 - «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент,
кандидат наук з державного
управління, доцент, доцент кафедри
публічного управління та державної
служби ННІ «Інститут державного
управління» Харківського
національного університету
імені В.Н. Каразіна

Юлія БОКОВИКОВА

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ

створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 18:31:47 18.10.2023

Назва файлу з підписом: Рецензія Бокови́кова рецензент.pdf.p7s

Розмір файлу з підписом: 333.9 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Рецензія Бокови́кова рецензент.pdf

Розмір файлу без підпису: 315.7 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Бокови́кова Юлія Володимирівна

П.І.Б.: Бокови́кова Юлія Володимирівна

Країна: Україна

РНОКПП: 2599417123

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 18:31:43 18.10.2023

Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг

Серійний номер: 382367105294AF9704000000A905BD00C3767301

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Алгоритм підпису: ДСТУ-4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в CMS-файлі (CAAdES)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Голові разової
спеціалізованої вченої ради
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Ігорю ДУНАЄВУ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Рецензія

офіційного рецензента, професора кафедри економічної політики та менеджменту ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, доктора наук з державного управління, професора Ульяновко Юрія Олександровича на дисертаційну роботу Біловіцької Юлії Андріївни «Реалізація державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

1. Обґрунтування вибору теми дослідження. В умовах ресурсної та енергетичної залежності України, де екологічно шкідливі технології все ще використовуються на застарілих енергонеефективних підприємствах, заміна застарілої моделі економіки на «зелену» є стратегічним пріоритетом розвитку та дає прекрасний шанс країні забезпечити національну безпеку.

Доктрина «зеленої» економіки в контексті становлення загальнонаціональної стратегії сталого розвитку може розглядатися як найважливіша віха і основа державної політики на принципах еколого-безпечного розвитку в масштабах єдиного еколого-економічного простору та сталого розвитку на найближчі роки.

Актуальність обраної теми дослідження зумовлена неефективністю реалізації державної політики, відсутністю стратегічних напрямків сталого розвитку на основі «зеленої» економіки, необхідністю задоволення потреб

внутрішнього ринку щодо власної «зеленої» продукції, необхідністю збільшення частки енергоефективних та енергозберігаючих технологій у діяльності підприємств, реструктуризацією виробництва й необхідністю відновлення застарілих основних фондів, а також недосконалістю імплементації законодавчої бази до виконання угод на внутрішньому та зовнішньому ринках.

2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому і оформлення.

Дисертаційна робота складається з анотацій (українською та англійською мовами), вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Структура дисертації Біловіцької Ю.А. не викликає заперечень. Виклад змісту дисертації логічний та послідовний.

У вступі вдало обґрунтовано вибір теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, використані для цього методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів дисертації, зазначено особистий внесок здобувача при виконанні дисертаційного дослідження, наведено перелік наукових публікацій здобувача за темою дисертації, подано відомості щодо апробації отриманих результатів та їх впровадження у освітній процес, наукову та практичну діяльність, встановлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

У першому розділі проаналізовано ступінь наукової розробленості теми дослідження. Узагальнення поняттєвого апарату в досліджуваній проблематиці дозволило уточнити такі категорії: державна політика, «зелена» економіка, сталий розвиток, державна політика сталого розвитку «зеленої» економіки. Визначено що державна політика сталого розвитку «зеленої» економіки функціонує з метою забезпечення процесів ефективного використання природних ресурсів, економічного зростання та соціального розвитку, без шкоди навколишньому середовищу. Визначено що сферу «зеленої» економіки доцільно розглядати як об'єкт державного регулювання,

оскільки вона є результатом взаємодії не тільки органів влади, а і представників громадських організацій, підприємств та населення.

У другому розділі проведено аналіз стану реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні. Обґрунтовано необхідність використання міжнародної допомоги та залучення інвестицій в процес реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки, в тому числі й на регіональному рівні. Констатовано, що офіційно найбільша частка направлена на фінансування очищення та запобігання забрудненню вод, комунальної інфраструктури (здебільшого на технічні роботи з водопостачанням й каналізацією), тому можна зауважити, що немає конкретних завдань, та цілей у цій сфері. Політичні заяви переважно декларативні й не встановлюють конкретних завдань. Проте існують екологічні програми в Україні, які розроблені згідно цілей природоохоронної діяльності, але оцінка їхньої пріоритетності в загальному контексті не здійснюється. Тому виникають проблеми з недофінансуванням таких програм. Для багатьох країн з перехідною економікою, а також і для України, на основі скорочення природоохоронних видатків характерно формувати альтернативні джерела, до яких, насамперед, відносяться екологічні фонди.

У третьому розділі визначено, що для вдосконалення системи реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки в Україні насамперед має бути: впорядковано розподіл повноважень між органами державного управління щодо реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки; розширити функції та повноваження органів місцевого самоврядування – розробляти «зелену» стратегію розвитку, яка буде формуватися на основі аналізу проблем і ресурсів цієї території та формувати перспективи розвитку на основі концепції розумної спеціалізації. Доведено необхідність посилення громадського впливу в процесі реалізації завдань «зеленої» економіки. Наголошено на потребі: активнішої співпраці екологічних громадських організацій з науковцями, експертами, тощо в

процесі реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки як на державному, так і на регіональному рівні тощо. Запропоновано підходи до удосконалення механізмів реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки в Україні: по-перше вони направлені на співпрацю органів державної влади, бізнесу та громади тощо, що в подальшому сприятиме захисту навколишнього природного середовища, а по-друге на запозичення досвіду інших країн, щодо впровадження енергоефективних технологій, для практичного захисту довкілля від забруднення.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження є складовою частиною теми науково-дослідних робіт, що виконувалися в Харківському національному університеті ім. В. М. Каразіна Навчально-Наукового інституту «Інститут державного управління»: «Механізми взаємодії держави та бізнесу в умовах глобального інноваційного розвитку» (державний реєстраційний номер – 0116U007247) де внесок автора полягає в розробленні й обґрунтуванні рекомендацій щодо вдосконалення механізмів реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні, а також «Розвиток сільських територій в Україні в умовах децентралізації: виклики та можливості» (державний реєстраційний номер – 0119U001388) за якою внесок дисертанта полягає в розробленні пропозицій щодо вдосконалення економічного механізму державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки як на державному так і на місцевому рівні.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз анотацій, тексту дисертації та змісту публікацій Біловіцької Ю. А. дають змогу зробити висновок про наукову обґрунтованість та достовірність результатів, отриманих у результаті проведеного дослідження. Усі наукові положення, висновки та рекомендації достатньою мірою обґрунтовані та підкріплені теоретичними положеннями. Вони відповідають меті та завданням

дисертаційної роботи, що забезпечується адекватністю обраних для дослідження методів. Достовірність і обґрунтованість наукових результатів та висновків дисертаційної роботи забезпечується достатнім рівнем апробації та високим рівнем наукових видань, в яких опубліковано результати дисертаційного дослідження.

5. Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна.

Серед найбільш вагомих наукових результатів, що мають значну наукову новизну, можна виділити наступні:

вперше:

– розроблено концептуальні положення Стратегії реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки в Україні, ключові основи з яких є: вихідним компонентом цієї Стратегії є поступовий перехід від традиційної економіки (з її сферами діяльності, що не є енерго- й ресурсоефективними та забруднюють довкілля) до «зеленої» економіки (що має за основу якісні структурні зрушення, інноваційні види діяльності й галузі, що не шкодять навколишньому природному середовищу, ефективно використання природних ресурсів та ін.), стратегічною метою визначено досягнення сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки, що сприяє розв'язанню економічних, екологічних та соціальних проблем, шляхом використання комплексного механізму, що в подальшому буде задовольняти потреби нинішніх поколінь, не ставлячи під загрозу задоволення потреб майбутніх поколінь, для досягнення стратегічної мети має бути дотримано принципів: наукової обґрунтованості та комплексності, законності та системності, альтернативності та узгодженості, прозорості та прогнозованості, ефективності та результативності, соціальної відповідальності, безпечності та екологічної спрямованості, та визначено напрямки що забезпечуватимуть дотримання стратегічного підходу: напрям енергоефективності, напрям ефективного використання ресурсів, напрям використання енергозберігаючих та енергоефективних технологій та напрям поширення ідеології «зеленої» економіки.

удосконалено:

– обґрунтування комплексного механізму реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки, який включає: по-перше, обов'язкові елементи механізму державної політики: це суб'єкти – інституції, які здійснюють державне регулювання та уповноважені державою (загального державного управління, органи відомчого управління та контролю, органи спеціалізованого управління з використанням окремих видів ресурсів та органи громадського управління, а також визначено їх функції) та об'єкти державної політики (сфери, галузі, регіони, ситуації тощо); по-друге, визначено цілі механізму реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки; по-третє, механізми (правовий, економічний, адміністративний та екологічний), по-четверте, самі інструменти, що доступні органам державної влади для створення умов переходу та його пришвидшення до «зеленої» економіки;

– періодизацію державної політики сталого розвитку в Україні, зокрема визначено що формування та реалізацію було розпочато ще 1997 р. та відбувається приблизно двадцять п'ять років. Перший період – формування державної політики сталого розвитку (1997-2003), другий період – становлення державної політики сталого розвитку (2003-2015), третій період – розвиток державної політики сталого розвитку (2015-2020), четвертий період – розбудова державної політики сталого розвитку (2020-до тепер), що дало змогу розробити науково обґрунтовані практичні рекомендації щодо вдосконалення механізмів реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки в Україні.

дістали подальшого розвитку:

– узагальнення закордонного досвіду реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки, що дозволило виокремити три основні підходи щодо реалізації концепції сталого розвитку на основі «зеленої» економіки. Північно-американський підхід головна мета незалежність

енергетичної системи, Тихоокеанський підхід направлений на розвиток інновацій, наукові розробки тощо та Європейський підхід який на зараз перебуває у перехідному періоді, та направлений на розвиток інноваційних технологій, а також на незалежність енергетичної системи. Усі країни світу як один із пріоритетів розвитку виділяють сектор енергетики, з використанням ВДЕ та підвищення рівня енергоефективності. Більше того, політика країн спрямована на розбудову моделі так званої «зеленої», або «низько вуглецевої» економіки шляхом зменшення викидів парникових газів та зведення до мінімуму негативного впливу на довкілля. Це реалізується за допомогою як прямих, так і непрямих методів державного регулювання. Зокрема поширеним є використання фіскальних стимулів: встановлення пільгового оподаткування або введення «зелених» податків на види діяльності, які не завдають шкоди довкіллю.

– уточнення змісту поняття: *механізм реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки* – це система взаємопов'язаних механізмів та інструментів, за допомогою яких виникають суб'єктно – об'єктні відносини державної політики, забезпечують перехід на засади «зеленої» економіки та використання нових технологій виробництва і споживання товарів та послуг, які не шкодять навколишньому природному середовищу та не ставлять під загрозу можливість задовольняти потреби майбутніх поколінь.

6. Апробація дисертації та публікації. Результати дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, конгресах, на засіданнях круглих столів, за результатами яких були опубліковані 20 тез доповідей. Результати дисертаційної роботи повністю висвітлено в наступних наукових працях: 6 статей – у наукових фахових виданнях України, 1 – стаття у міжнародному періодичному науковому виданні.

7. Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що розроблені теоретичні положення разом становлять методичну основу конкретних пропозицій для впровадження у публічно-управлінську практику. Науково обґрунтовані рекомендації з реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні надають змогу широко використовувати їхні результати державним органам влади під час реалізації державної політики на сучасному етапі післявоєнного відновлення у галузі охорони навколишнього середовища України.

Наукові висновки та теоретичні положення дисертаційної роботи фактично доведено до рівня конкретних пропозицій і практичних рекомендацій для використання у галузі публічного управління та адміністрування.

Теоретичні положення та практичні рекомендації дисертаційного дослідження використано:

- Департаментом житлово – комунального господарства та паливно – енергетичного комплексу Харківської обласної державної адміністрації (довідка від 06.02.2023).
- Департаментом економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації (довідка від 13.03.2023).
- Харківським національним університетом імені В.Н. Каразіна ННІ «Інститут державного управління» (акт від 11.04.2023).

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Як на наш погляд, є певні важливі аспекти, які в роботі здобувачки залишились або поза межами уваги, або поза межами тексту дисертаційної роботи.

1. Авторкою проаналізовано зарубіжний досвід реалізації програм зі сталого розвитку на основі «зеленої» економіки та охоплено значну кількість країн. Зокрема, варто було б виокремити ті напрями реалізації державної політики у сфері «зеленої» економіки, які доцільно адаптувати в

нашій країні та які дозволять підвищити конкурентоспроможність держави в цій галузі на сучасному етапі розвитку.

2. Виходячи з проблематики важливості кластерного розвитку, доцільним було б проведення комплексного аналізу екологічних кластерів України (які наведені на стр. 192 даного дослідження) та виокремлення загальної проблематики та можливого потенціалу.

3. У підрозділі 3.1. авторка визначає концептуальні положення реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки в Україні та очікувані результати від впровадження концептуальних напрямків реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки, але на нашу думку доцільно б було запропонувати практичні дії щодо одержання цих результатів.

9. Загальні висновки. Рецензована дисертація Біловіцької Юлії Андріївни є завершеною науково-дослідною роботою, має наукову новизну і практичну значимість. Зміст повністю відображає основні наукові положення дисертації. Сама дисертація оформлена відповідно до чинних вимог, написана науковим стилем і літературною українською мовою. Стил ь викладу матеріалу науковий, логічний, виважений та зрозумілий. Дисертація читається легко, викликає зацікавленість досліджуваною проблематикою.

Дисертаційна робота Біловіцької Юлії Андріївни «Реалізація державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні» за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у публікаціях здобувачки, обсягом і якістю оформлення відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації». Вважаю, що Біловіцька Юлія Андріївна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 -

«Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент,
доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри
економічної політики та менеджменту
ННІ «Інститут державного управління»
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

Юрій УЛЬЯНЧЕНКО

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ

створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 08:19:49 23.10.2023

Назва файлу з підписом: Рецензія Ульяновченко рецензент.pdf.p7s

Розмір файлу з підписом: 159.7 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Рецензія Ульяновченко рецензент.pdf

Розмір файлу без підпису: 141.5 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Ульяновченко Юрій Олександрович

П.І.Б.: Ульяновченко Юрій Олександрович

Країна: Україна

РНОКПП: 2897401055

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 10:19:47 23.10.2023

Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг

Серійний номер: 382367105294AF9704000000010A09006E5C2801

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Алгоритм підпису: ДСТУ-4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в CMS-файлі (CAAdES)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Голові разової
спеціалізованої вченої ради
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Ігорю ДУНАЄВУ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Відгук

офіційного опонента, професора кафедри соціології і публічного управління Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», доктора наук з державного управління, доцента Круглова Віталія Вікторовича на дисертаційну роботу Біловіцької Юлії Андріївни «Реалізація державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Обґрунтування вибору теми дослідження. Зі зростанням занепокоєння деградацією навколишнього середовища, виснаженням ресурсів та зміною клімату все більше усвідомлюється необхідність розробки стратегій сталого розвитку, які б поєднували економічне зростання із захистом навколишнього середовища та соціальною справедливістю. У контексті України, де наявний величезний невикористаний потенціал для сталого розвитку, ефективна реалізація державної політики, яка реалізує принципи «зеленої» економіки, набуває першочергового значення. Україна стикається з проблемами, пов'язаними з якістю навколишнього середовища та виснаженням ресурсів. Упровадження принципів «зеленої» економіки має вирішальне значення для пом'якшення вказаних екологічних проблем і дозволяє стимулювати економічне зростання та створювати нові можливості на ринку праці.

Таким чином, тема дисертаційного дослідження обґрунтована її глобальною актуальністю, екологічною необхідністю, наявністю економічного потенціалу, політичними викликами та імперативом соціальної справедливості. Робота спрямована на визначення ключових тенденцій, оцінку обмежень та сильних сторін чинних стратегічних документів, а також надання рекомендацій щодо подолання існуючих викликів. Врахування вказаних факторів є необхідним кроком для успішної реалізації Україною державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки.

Загальна характеристика дисертаційної роботи. Дисертаційна робота складається з анотацій, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел зі 251 найменуванням та 4 додатків. Структура дисертації Біловіцької Ю. А. не викликає заперечень. Виклад змісту дисертації логічний та послідовний.

У вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження на основі використання загальних та спеціальних методів дослідження. У роботі також сформульовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів дисертації, висвітлено особистий внесок здобувача. Крім того, подано список наукових публікацій дисертанта за темою дослідження, інформацію щодо апробації отриманих результатів дослідження та їх впровадження в освітній процес, наукову та практичну діяльність, зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами.

У першому розділі представлено огляд існуючих підходів до визначення понять «державна політика», «сталий розвиток», «зелена економіка», «механізм», «механізм реалізації державної політики сталого розвитку в умовах зеленої економіки». Досліджено сутність та міжнародний досвід формування та реалізації державної політики сталого розвитку в умовах «зеленої» економіки, що дало можливість виокремити три основні підходи до реалізації концепції сталого розвитку на засадах зеленої економіки.

Другий розділ присвячено аналізу сучасного стану реалізації державної політики сталого розвитку в контексті зеленої економіки в Україні. За результатами аналізу визначено, що одним із пріоритетних напрямів реалізації державної політики щодо «зеленої» економіки в Україні є енергоефективність та зменшення впливу на довкілля в частині споживання енергоресурсів та утилізації відходів. Аналіз чинних законодавчих актів і національних програмних документів, пов'язаних з економічною та соціальною політикою, формують основу для стратегій, спрямованих на підвищення енергоефективності та охорону навколишнього середовища, відповідно до міжнародних угод.

У третьому розділі сформовано концептуальні засади Стратегії реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки в Україні. Визначено стратегічні напрями вдосконалення реалізації державної політики сталого розвитку на засадах зеленої економіки. Запропоновано підходи до вдосконалення механізмів реалізації державної політики сталого розвитку на засадах зеленої економіки. Встановлено, що потреба в інвестиціях збігається з необхідністю реформування всієї системи фінансування природоохоронної діяльності та діяльності, пов'язаної зі збереженням і відтворенням природних ресурсів, в ринкових умовах. Запропоновано створення Національного «зеленого» фонду, який слугуватиме надійним і стабільним джерелом акумулювання та розподілу фінансових ресурсів для розвитку «зеленої» економіки.

Висновки дисертаційного дослідження повністю відповідають змісту роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. У дисертаційній роботі викладено результати наукових досліджень, що проводилися в межах науково-дослідних робіт кафедри економічної політики та менеджменту Навчально-Наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету ім. В. М. Каразіна: «Механізми взаємодії держави та бізнесу в умовах глобального

інноваційного розвитку» (державний реєстраційний номер – 0116U007247) де внесок автора полягає в розробленні й обґрунтуванні рекомендацій щодо вдосконалення механізмів реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні, а також «Розвиток сільських територій в Україні в умовах децентралізації: виклики та можливості» (державний реєстраційний номер – 0119U001388) за якою внесок дисертанта полягає в розробленні пропозицій щодо вдосконалення економічного механізму державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки як на державному так і на місцевому рівні.

Найважливіші наукові результати, що містяться в дисертації. До найвагоміших наукових результатів, що містяться в дисертації, слід віднести наступні:

уперше:

– розроблено концептуальні положення Стратегії реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки в Україні, ключові основи з яких є: вихідним компонентом вказаної Стратегії визначається поступовий перехід від традиційної економіки (з її сферами діяльності, що не є енерго- й ресурсоефективними та забруднюють довкілля) до «зеленої» економіки (що має за основу якісні структурні зрушення, інноваційні види діяльності й галузі, що не шкодять навколишньому природному середовищу, ефективне використання природних ресурсів та ін.), стратегічною метою визначено досягнення сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки, що сприяє розв'язанню економічних, екологічних та соціальних проблем, шляхом використання комплексного механізму, що в подальшому буде задовольняти потреби нинішніх поколінь, не ставлячи під загрозу задоволення потреб майбутніх поколінь, для досягнення стратегічної мети мають бути дотримані принципи: наукової обґрунтованості та комплексності, законності та системності, альтернативності та узгодженості, прозорості та прогнозованості, ефективності та результативності, соціальної відповідальності, безпечності та екологічної спрямованості, та визначено

напрямки, що забезпечуватимуть дотримання стратегічного підходу (напрямок енергоефективності, напрям ефективного використання ресурсів, напрям використання енергозберігаючих та енергоефективних технологій та напрям поширення ідеології «зеленої» економіки).

удосконалено:

– обґрунтування комплексного механізму реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки, який включає: обов'язкові елементи механізму державної політики: це суб'єкти - інституції, які здійснюють державне регулювання та уповноважені державою (загального державного управління, органи відомчого управління та контролю, органи спеціалізованого управління з використанням окремих видів ресурсів та органи громадського управління, а також визначено їх функції) та об'єкти державної політики (сфери, галузі, регіони, ситуації тощо); визначено цілі механізму реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки; механізми (правовий, економічний, адміністративний та екологічний); самі інструменти, що доступні органам державної влади для створення умов переходу та його пришвидшення до «зеленої» економіки;

– періодизацію державної політики сталого розвитку в Україні, зокрема визначено, що формування та реалізацію було розпочато ще у 1997 р. та відбувається приблизно двадцять п'ять років. Перший період – формування державної політики сталого розвитку (1997-2003 рр.), другий період – становлення державної політики сталого розвитку (2003-2015 рр.), третій період – розвиток державної політики сталого розвитку (2015-2020 рр.), четвертий період – розбудова державної політики сталого розвитку (2020 р. - до тепер), що дало змогу розробити науково обґрунтовані практичні рекомендації щодо вдосконалення механізмів реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки в Україні.

дістало подальшого розвитку:

– узагальнення закордонного досвіду реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки, що дозволило виокремити три основні підходи щодо реалізації концепції сталого розвитку на основі «зеленої» економіки, а саме: Північно-американський підхід (головна мета незалежність енергетичної системи), Тихоокеанський підхід (спрямування на розвиток інновацій, наукові розробки тощо) та Європейський підхід (спрямування на розвиток інноваційних технологій, а також на незалежність енергетичної системи). Пріоритетним розвитком виокремлюється сектор енергетики, з використанням ВДЕ та підвищення рівня енергоефективності. Політика країн спрямована на розбудову моделі так званої «зеленої», або «низьковуглецевої» економіки шляхом зменшення викидів парникових газів та зведення до мінімуму негативного впливу на довкілля. Це реалізується за допомогою як прямих, так і непрямих методів державного регулювання, в т. ч. використання фіскальних стимулів (встановлення пільгового оподаткування або введення «зелених» податків на види діяльності, які не завдають шкоди довкіллю);

– уточнення змісту поняття: механізм реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки – це система взаємопов’язаних механізмів та інструментів, за допомогою яких виникають суб’єктно-об’єктні відносини державної політики, забезпечують перехід на засади «зеленої» економіки та використання нових технологій виробництва та споживання товарів і послуг, які не шкодять навколишньому природному середовищу та не ставлять під загрозу можливість задовольняти потреби майбутніх поколінь.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість та достовірність наукових результатів, одержаних Біловіцькою Ю. А. при проведенні досліджень за темою дисертаційної роботи, забезпечується використанням загально-наукових підходів та логічних методів пізнання й емпіричних методів дослідження.

Основні результати дисертаційного дослідження опубліковані в наукових журналах та доповідалися на наукових конференціях. Висновки дисертаційної роботи є обґрунтованими.

Апробація дисертації та публікації. Основні положення та ідеї дисертаційної роботи апробовано на науково-практичних конференціях, а саме: на міжнародних наукових конгресах «Публічне управління XXI століття: портал можливостей» (Харків, 2020 р.), «Публічне управління XXI століття: погляд у майбутнє» (Харків, 2021 р.), «Публічне управління XXI століття: в умовах гібридних загроз» (Харків, 2022 р.), «Публічне управління XXI століття: особливості воєнного і післявоєнного періодів» (Харків, 2023 р.); міжнародні науково–практичні конференції «Напрями вдосконалення механізмів державного управління в умовах сучасних реформаційних процесів» (Запоріжжя, 2020 р.), «Innovations and prospects of world science» (Vancouver, Canada. 2021 р.); «Actual problems of practice and science and methods of their solution» (Milan Italy, 2022 р.), «Авіація, промисловість, суспільство» (Кременчук, 2022 р.), «Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку» (Херсон – Хмельницький, 2022 р.), «Галузеві проблеми економічної безпеки 2022» (Харків, 2022 р.); Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика (Запоріжжя, 2022 р.); *круглі столи* «Формування дієвих механізмів державного управління з забезпечення державної безпеки» (Харків, 2021 р.); Всеукраїнські науково-практичні конференції за міжнародною участю «Теорія та практика публічного управління та адміністрування у XXI сторіччі» (Київ, 2019 р.), «Проблеми управління соціальним і гуманітарним розвитком» (Дніпро, 2019 р.), «Міжнародні та європейські стандарти місцевого самоврядування: проблеми імплементації в Україні» (Львів, 2020 р.), «Актуальні питання державотворення в контексті сучасних цивілізаційних викликів» (Черкаси 2020 р.), «Сучасний менеджмент: моделі, стратегії, технології» (Одеса, 2021 р.), «Гуманітарний дискурс суспільних

проблем: минуле, сучасне, майбутнє» (Черкаси, 2022 р.), «Стратегія сталого розвитку України: сьогодення та перспективи» (Рівне, 2022 р.).

Результати дисертаційної роботи повністю висвітлено в наступних наукових працях: 6 статей – у наукових фахових виданнях України, 1 – стаття у міжнародному періодичному науковому виданні, 20 тез доповідей.

Оформлення дисертації. Оформлення дисертації повністю відповідає вимогам, що висувуються до такого виду робіт і наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації». Текст дисертації написаний українською мовою з використанням наукового стилю.

Практичне значення результатів дисертації. Полягає в тому, що окремі висновки та узагальнення можуть бути використані органами державної влади для визначення перспектив розвитку «зеленої» економіки в Україні, реалізації механізмів та інструментів при розробці нової концепції «зеленої економіки», як на державному, так і на регіональному рівнях.

Окремі наукові результати знайшли своє відображення в практичній діяльності Департаменту житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу Харківської обласної державної адміністрації, зокрема, пропозиції щодо формування комплексного механізму реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки через удосконалення всіх його складових (правового, економічного, адміністративного, інформаційного механізмів), які зводяться, до активнішої співпраці органів державної влади, підприємств, громадських організацій тощо та спрямовані на зменшення забруднення довкілля та використання відновлюваних джерел енергії (довідка від 06.02.2023 р.).

Запропоновані та обґрунтовані автором концептуальні положення стратегії реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні використовуються у практичній діяльності Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації, зокрема, які включають в себе бачення майбутнього,

стратегічну мету, стратегічні напрями, принципи та операційні цілі щодо їх досягнення та являють собою запоруку міцності управлінського аспекту даного процесу завдяки використанню переваг стратегування задля переходу від наздоганяючого темпу розвитку національної економічної системи до випереджаючого на засадах концепції сталого розвитку «зеленої» економіки (довідка від 13.03.2023 р.).

Результати дисертаційного дослідження а саме: підходи до удосконалення механізмів реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні; концептуальні положення стратегії реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні; практичні рекомендації щодо реалізації «зеленої» економіки в Україні в контексті приєднання до «Європейської зеленої Угоди» склали основу нової дисципліни «Інформаційні платформи для суспільного управління», яка включена до нової магістерської освітньо-професійної програми «Публічне управління економічною та цифровою модернізацією суспільства» ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (акт від 11.04.2023 р.).

Дотримання академічної доброчесності. В процесі аналізу дисертаційної роботи, наукових праць здобувача та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній інтернет-системі [Strikeplagiarism.com](https://www.strikeplagiarism.com)) встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить плагіату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Визначаючи нові науково обґрунтовані результати та практичні рекомендації, вважаємо за необхідне звернути увагу дисертантки, а також членів спеціалізованої вченої ради на певні дискусійні положення, що містяться в роботі:

1. Авторці доцільно було б виокремити у підрозділі 1.3. «Закордонний досвід реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки» найбільш застосовані форми стимулювання розвитку «зеленої» економіки в інших країнах світу та шляхи адаптації їх до вітчизняних особливостей.

2. Особливістю реалізації політики сталого розвитку є поєднання економічного, екологічного та соціального складників. Авторка надала детальну оцінку механізмів реалізації державної політики розвитку «зеленої» економіки в підрозділі 2.2, переважно зосередившись на екологічних та економічних аспектах. Доцільним вбачається посилити дослідження аналізом соціальних результатів впровадження державної політики розвитку «зеленої» економіки.

2. У підрозділі 3.1 здобувачем запропоновано концептуальні положення реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки. Між тим, з тексту не зрозуміло, чи існують інші положення щодо реалізації вказаної політики та чим вони відрізняються від авторської.

3. У підрозділі 3.2 визначено форми взаємодії держави та бізнесу для прискорення розвитку країни на засадах «зеленої» економіки. Потрібно було б запропонувати конкретні моделі використання державно-приватного партнерства у державній політиці сталого розвитку «зеленої» економіки.

5. Враховуючи аргументацію авторки щодо слабкого інформаційного забезпечення та пропозицію щодо створення інформаційної бази екологічних даних (підрозділ 3.3), теоретичне та практичне спрямування роботи посилює б розроблення цілісної системи взаємодії суб'єктів і об'єктів моніторингу довкілля.

У цілому вказані зауваження не знижують наукової та практичної цінності отриманих результатів, а також не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дисертаційного дослідження.

Загалом дисертаційне дослідження виконано на достатньому теоретичному рівні. Висловлені зауваження носять рекомендаційний

характер і не знижують наукову та практичну цінність отриманих результатів.

Загальні висновки. Дисертаційна робота Біловіцької Юлії Андріївни «Реалізація державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні» є завершеним науковим дослідженням та має наукову новизну та практичну значущість.

Тема і зміст дисертації відповідають спеціальності 281 – «Публічне управління та адміністрування» та вимогам передбаченими наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44).

Враховуючи актуальність, обґрунтованість наукових положень і висновків, наукову новизну та практичну значущість дисертаційної роботи, а також дотримання академічної доброчесності вважаю, що Біловіцька Юлія Андріївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 - «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент,
доктор наук з державного управління,
доцент, професор кафедри соціології
і публічного управління
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»

Віталій КРУГЛОВ

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 17:58:23 06.11.2023

Назва файлу з підписом: Відгук Круглов опонент.pdf.p7s
Розмір файлу з підписом: 289.7 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Відгук Круглов опонент.pdf
Розмір файлу без підпису: 271.5 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: КРУГЛОВ ВІТАЛІЙ ВІКТОРОВИЧ
П.І.Б.: КРУГЛОВ ВІТАЛІЙ ВІКТОРОВИЧ
Країна: Україна
РНОКПП: 2587704732
Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 17:58:21 06.11.2023
Сертифікат виданий: АЦСК АТ КБ «ПРИВАТБАНК»
Серійний номер: 248197DDFAB977E50400000086F4C30026D14B04
Алгоритм підпису: ДСТУ-4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підпис та дані в CMS-файлі (CAdES)
Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAdES-X Long)
Сертифікат: Кваліфікований

Голові разової
спеціалізованої вченої ради
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Ігорю ДУНАЄВУ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Відгук

офіційного опонента, професора кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі, доктора наук з державного управління, доцента Бурик Зоряни Михайлівни на дисертаційну роботу Біловіцької Юлії Андріївни «Реалізація державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Обґрунтування вибору теми дослідження. У роботі визначено що «зелена» економіка розглядається в усьому світі як єдиний спосіб забезпечення стабільності економічного зростання та відповіддю на світові виклики, обумовлені глобальною кризою в сфері продовольчого забезпечення, наслідками зміни клімату, дефіцитом прісної води тощо. Це створює унікальну можливість для кардинальної перебудови економік країн світу в напрямку секторальної екологізації, тобто виступає потужним фактором для країн з різним рівнем економічного розвитку. Реалізація державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки передбачає досягнення сталого розвитку при врахуванні господарськими суб'єктами не лише економічних інтересів, а й соціальних і, перш за все, екологічних. Це стане можливим лише за умов загальної модернізації виробництва, переходу на новий технологічний уклад, який приведе до підвищення ефективності виробництва та покращення якості життя.

Характеристика основних положень роботи. Дисертаційна робота складається з анотацій, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Структура дисертації Біловіцької Ю.А. не викликає заперечень. Виклад змісту дисертації логічний та послідовний.

У вступі проведено обґрунтування актуальності теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, використані для цього методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів дисертації, зазначено особистий внесок здобувача при виконанні дисертаційного дослідження, наведено перелік наукових публікацій здобувача за темою дисертації, подано відомості щодо апробації отриманих результатів та їх впровадження у освітній процес, наукову та практичну діяльність, встановлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

У першому розділі проведено узагальнення основних концепції й визначені сутнісні ознаки державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки, що дало можливість уточнити основні напрями реалізації, встановити головні цілі, завдання, принципи та складники цієї політики. Визначено сутність механізму реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки, удосконалено обґрунтування комплексного механізму реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки, розглянуто зарубіжний досвід формування та реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки, що дозволило виокремити три основні підходи щодо реалізації концепції сталого розвитку на основі «зеленої» економіки.

Другий розділі присвячено аналізу сучасного стану реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні, відповідно до цього аналізу визначено, що економіка України є неконкурентоспроможна внаслідок енергомісткості та ресурсовитратності, основні показники техногенного навантаження на навколишнє природне середовище та витрати на природоохоронні заходи свідчать про погіршення

стану довкілля в Україні. Ця проблема виникла насамперед через те що, тривалий час перевага надавалась сировино-видобувним, еколого-небезпечним галузям промисловості. А також, за відсутності необхідного рівня інвестицій для модернізації технологій виробництва та невиконання заходів у сфері охорони навколишнього середовища, призвели до незадовільного стану довкілля. В результаті цього надалі загроза виникнення надзвичайних ситуацій в Україні вища, порівняно з розвинутими країнами, зокрема у країнах Європейського Союзу. Тому визначено, що необхідна екологізація економіки – перехід на ВДЕ, впровадження «зелених» технологій та раціональний підхід до використання ресурсів та поширення самої ідеології «зеленої» економіки.

У третьому розділі розроблено концептуальні положення Стратегії реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки в Україні, визначені Стратегічні орієнтири вдосконалення реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки полягають у запозиченні європейського досвіду та приєднання до «Європейської Зеленої Угоди», сформовано рекомендації щодо забезпечення партнерських відносин органів влади, бізнесу та громади, у напрямку зменшення рівня забруднення навколишнього природного середовища у формі державно-приватного партнерства, а також співробітництво з розвитку кластерів і технопарків, що є ефективним механізмом модернізації різних секторів національної економіки.

Висновки дисертації повністю відповідають змісту роботи.

Найважливіші наукові результати, що містяться в дисертації.

Вирішення задач у відповідності до поставленої у роботі мети, дозволило одержати наступні наукові результати, що мають значну наукову новизну:

вперше:

– розроблено концептуальні положення Стратегії реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки в Україні, ключові основи з

яких є: вихідним компонентом цієї Стратегії є поступовий перехід від традиційної економіки (з її сферами діяльності, що не є енерго- й ресурсоефективними та забруднюють довкілля) до «зеленої» економіки (що має за основу якісні структурні зрушення, інноваційні види діяльності й галузі, що не шкодять навколишньому природному середовищу, ефективно використання природних ресурсів та ін.), стратегічною метою визначено досягнення сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки, що сприяє розв'язанню економічних, екологічних та соціальних проблем, шляхом використання комплексного механізму, що в подальшому буде задовольняти потреби нинішніх поколінь, не ставлячи під загрозу задоволення потреб майбутніх поколінь, для досягнення стратегічної мети має бути дотримано принципів: наукової обґрунтованості та комплексності, законності та системності, альтернативності та узгодженості, прозорості та прогнозованості, ефективності та результативності, соціальної відповідальності, безпечності та екологічної спрямованості, та визначено напрямки що забезпечуватимуть дотримання стратегічного підходу: напрям енергоефективності, напрям ефективного використання ресурсів, напрям використання енергозберігаючих та енергоефективних технологій та напрям поширення ідеології «зеленої» економіки.

удосконалено:

– обґрунтування комплексного механізму реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки, який включає: по-перше, обов'язкові елементи механізму державної політики: це суб'єкти – інституції, які здійснюють державне регулювання та уповноважені державою (загального державного управління, органи відомчого управління та контролю, органи спеціалізованого управління з використанням окремих видів ресурсів та органи громадського управління, а також визначено їх функції) та об'єкти державної політики (сфери, галузі, регіони, ситуації тощо); по-друге, визначено цілі механізму реалізації державної політики

сталого розвитку «зеленої» економіки; по-третє, механізми (правовий, економічний, адміністративний та екологічний), по-четверте, самі інструменти, що доступні органам державної влади для створення умов переходу та його пришвидшення до «зеленої» економіки;

– періодизацію державної політики сталого розвитку в Україні, зокрема визначено що формування та реалізацію було розпочато ще 1997 р. та відбувається приблизно двадцять п'ять років. Перший період – формування державної політики сталого розвитку (1997-2003), другий період – становлення державної політики сталого розвитку (2003-2015), третій період – розвиток державної політики сталого розвитку (2015-2020), четвертий період – розбудова державної політики сталого розвитку (2020-до тепер), що дало змогу розробити науково обґрунтовані практичні рекомендації щодо вдосконалення механізмів реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки в Україні.

дістали подальшого розвитку:

– узагальнення закордонного досвіду реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки, що дозволило виокремити три основні підходи щодо реалізації концепції сталого розвитку на основі «зеленої» економіки. Північно-американський підхід головна мета незалежність енергетичної системи, Тихоокеанський підхід направлений на розвиток інновацій, наукові розробки тощо та Європейський підхід який на зараз перебуває у перехідному періоді, та направлений на розвиток інноваційних технологій, а також на незалежність енергетичної системи. Усі країни світу як один із пріоритетів розвитку виділяють сектор енергетики, з використанням ВДЕ та підвищення рівня енергоефективності. Більше того, політика країн спрямована на розбудову моделі так званої «зеленої», або «низько вуглецевої» економіки шляхом зменшення викидів парникових газів та зведення до мінімуму негативного впливу на довкілля. Це реалізується за допомогою як прямих, так і непрямих методів державного регулювання.

Зокрема поширеним є використання фіскальних стимулів: встановлення пільгового оподаткування або введення «зелених» податків на види діяльності, які не завдають шкоди довкіллю.

– уточнення змісту поняття: *механізм реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки* – це система взаємопов'язаних механізмів та інструментів, за допомогою яких виникають суб'єктно – об'єктні відносини державної політики, забезпечують перехід на засади «зеленої» економіки та використання нових технологій виробництва і споживання товарів та послуг, які не шкодять навколишньому природному середовищу та не ставлять під загрозу можливість задовольняти потреби майбутніх поколінь.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертаційна робота Біловіцької Ю. А. містить суттєве опрацювання теоретичного матеріалу, достовірність і обґрунтованість якого базується на комплексному використанні сучасної бази методик досліджень, таких як системний підхід, функціональний підхід, а також методів: систематизації, монографічний метод, структурно-функціональний аналіз, методи узагальнення й порівняння, економіко-статистичний та аналітичний, та методи класифікації, індукції й дедукції тощо.

До того ж, достовірність і обґрунтованість наукових результатів та висновків дисертаційної роботи забезпечується достатнім рівнем апробації та високим рівнем наукових видань, в яких висвітлено результати дисертаційного дослідження.

Зазначене дозволяє стверджувати про достатню обґрунтованість наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації.

Апробація дисертації та публікації. Результати дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, конгресах, на засіданнях круглих столів, за результатами яких були опубліковані 20 тез доповідей. Результати

дисертаційної роботи повністю висвітлено в наступних наукових працях: 6 статей – у наукових фахових виданнях України, 1 – стаття у міжнародному періодичному науковому виданні.

Наукове, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Наукове значення роботи полягає у вирішенні важливого наукового завдання з теоретичного обґрунтування змісту та концептуальних підходів щодо реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки та механізмів за допомогою яких здійснюється ця реалізація, зроблено оцінку цих механізмів, і відповідно до цього було визначено перспективні напрями вдосконалення механізмів реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні.

Врахування основних результатів дисертації щодо реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки дало змогу запропонувати конкретні пропозиції для упровадження в публічно-управлінську практику.

Практичне значення очікуваних наукових результатів полягає в тому, що окремі висновки та узагальнення можуть бути використані органами державної влади для визначення перспектив розвитку «зеленої» економіки в Україні, реалізація механізмів та інструментів при розробці нової концепції «зеленої економіки», як на державному, так і на регіональному рівнях. Наукові висновки та теоретичні положення дисертаційної роботи фактично доведено до рівня конкретних пропозицій і практичних рекомендацій для використання у галузі публічного управління та адміністрування.

Теоретичні положення та практичні рекомендації дисертаційного дослідження використано:

– Департаментом житлово – комунального господарства та паливно – енергетичного комплексу Харківської обласної державної адміністрації зокрема, пропозиції щодо формування комплексного механізму реалізації

державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки через удосконалення всіх його складових (правового, економічного, адміністративного, інформаційного механізмів), які зводяться, до активнішої співпраці органів державної влади, підприємств, громадських організацій тощо та спрямовані на зменшення забруднення довкілля та використання відновлюваних джерел енергії (довідка від 06.02.2023).

– Департаментом економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації, зокрема, запропоновані та обґрунтовані автором концептуальні положення стратегії реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки, які включають в себе бачення майбутнього, стратегічну мету, стратегічні напрями, принципи та операційні цілі щодо їх досягнення та являють собою запоруку міцності управлінського аспекту даного процесу завдяки використанню переваг стратегування задля переходу від наздоганяючого темпу розвитку національної економічної системи до випереджаючого на засадах концепції сталого розвитку «зеленої» економіки (довідка від 13.03.2023).

– Харківським національним університетом імені В.Н. Каразіна ННІ «Інститут державного управління» були використані окремі результати дисертаційного дослідження а саме: підходи до удосконалення механізмів реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні; концептуальні положення стратегії реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні; практичні рекомендації щодо реалізації «зеленої» економіки в Україні в контексті приєднання до «Європейської зеленої Угоди» які склали основу нової дисципліни «Інформаційні платформи для суспільного управління», яка включена до нової магістерської освітньо-професійної програми «Публічне управління економічною та цифровою модернізацією суспільства» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (акт від 11.04.2023).

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Дисертаційна робота Біловіцької Юлії Андріївни виконана на належному науковому рівні. Проте кожне оригінальне наукове дослідження містить дискусійні положення, що потребують додаткового обґрунтування, та щодо яких можна висловити зауваження, які можуть бути враховані дисертанткою у подальшій науковій роботі.

1. У першому розділі дисертації, що має назву «Теоретичні основи реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки» доцільно було б приділити більше уваги аналізу сучасних публікацій науковців з державного управління, які досліджували зазначену тематику та розширити в анотації список науковців з цього питання.

2. Використання державно-приватного партнерства у сфері реалізації політики на засадах «зеленої» економіки дозволить об'єднати ресурси держави та приватного сектору, що є позитивним ефектом. В той же час, бажано було б визначити у роботі розподіл основних ризиків, які нестиме кожна зі сторін (державний та приватний партнер) у реалізації «зелених» проєктів.

3. Робота значно виграла б за наявності у ній напрямів адаптації саме європейського досвіду щодо впровадження «Європейської зеленої угоди» як дієвого інструменту реалізації державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні, в контексті перспектив реалізації Україною плану дій з виконання Угоди про асоціацію з ЄС, визначивши можливий інструментарій, який доцільно імплементувати згідно з вимогами директив і регламентів ЄС. Це б суттєво підвищило практичне значення дисертаційної роботи.

Проте, вказані зауваження в цілому не знижують наукової та практичної цінності отриманих результатів, а також не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження.

Загальні висновки.

Рецензована дисертація Біловіцької Юлії Андріївни є завершеною науково-дослідною роботою, має наукову новизну і практичну значимість. Зміст повністю відображає основні наукові положення дисертації. Сама дисертація оформлена відповідно до чинних вимог, написана науковим стилем і літературною українською мовою. Стиль викладу матеріалу науковий, логічний, виважений та зрозумілий. Дисертація демонструє глибину проблематики та сучасне бачення щодо вирішення розглянутих питань. Дисертаційна робота Біловіцької Юлії Андріївни «Реалізація державної політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки в Україні» за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у публікаціях здобувачки, обсягом і якістю оформлення відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації». Вважаю, що Біловіцька Юлія Андріївна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 - «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент,
доктор наук з державного управління,
доцент, професор кафедри публічного
управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди
в Переяславі

Зоряна БУРИК

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 11:26:04 07.11.2023

Назва файлу з підписом: Відгук Бурик опонент (1).pdf.p7s
Розмір файлу з підписом: 18.1 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук Бурик опонент (1).pdf
Розмір файлу без підпису: 411.2 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: БУРИК ЗОРЯНА МИХАЙЛІВНА

П.І.Б.: БУРИК ЗОРЯНА МИХАЙЛІВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 3005212303

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 11:25:56
07.11.2023

Сертифікат виданий: АЦСК АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Серійний номер: 248197DDFAB977E504000000CE0AD400D7182904

Алгоритм підпису: ДСТУ-4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в CMS-файлі (CAAdES)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований